

En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi

LRF och LRF Skogsägarna välkomnar EUs klimatstrategi 2050, En ren jord åt alla, och ser kommande insatser kring konkreta åtgärder som mycket viktiga för de gröna näringarna. EUs vision om nettonollutsläpp år 2050 ligger väl i linje med Sveriges mål att nå detta år 2045.

Särskilt värdefullt är att strategin uttalar ett tydligt starkt stöd för utvecklingen av en cirkulär bioekonomi för att nå klimatmålen, vilket också är väl i linje med Januariavtalet. LRF ser att de gröna näringarna är en mycket viktig del av lösningen för att nå visionen om nettonollutsläpp i EU och hoppas att det fortsatta arbetet kommer att tydliggöra den stora potential som finns och som kan bidra till klimatarbetet. Vi hoppas också att klimatstrategin stärker EU:s arbete med Energiunionen och arbetet med Sveriges nationella skogsprogram, den svenska livsmedelsstrategin och de ökande politiska ambitionerna när det gäller självförsörjning. Sammantaget ser vi att produktionen i Sverige får en ökad vikt framöver. Det är därför av yttersta vikt att Sverige agerar så att dels implementering av nuvarande och dels framtida EU-regelverk stimulerar denna utveckling.

Sverige kan bidra till en stark och modern strategi

- Strategin är välkommen, Europa behöver ta krafttag för att vi ska nå Parisavtalets mål och möta klimatutmaningen. LRF anser att det är viktigt att alla politikområden integrerar klimatfrågan i sitt arbete.
- En rättvis och kostnadseffektiv omställning krävs och det innebär förändringar på många håll. En politisk ambition som bör stöttas är att de gröna näringarna blir en bas för levande landsbygd. Klokt använd kan denna strategi vara en möjlighet för hela EU och för den gröna sektorn både på landsbygden och i städerna. De flesta förnybara

råvarorna kommer från landsbygden, så genom att byta från svart kol till grönt kan vi få en socialt rättvis omställning.

- Sveriges och EUs sammanlagda konkurrenskraft måste bibehållas och helst stärkas, samtidigt som nettonollutsläpp ska nås utan att utsläppen av växthusgaser ökar utanför Sveriges eller EUs gränser. Det är så vi kan vara en förebild för andra länder.
- LRF uppmanar därför Sverige att driva en ambitiös linje och stärka politiska insatser inom EU för att främja en gynnsam utveckling av användningen och substitution av förnybara råvaror från jord-, skog- och vattenbruk. Cirkulär bioekonomi innebär att basen finns i biomassan. Olika länder har olika förutsättningar, utmaningar och möjligheter. EU behöver acceptera detta och agera så att varje medlemsstat har möjlighet att nyttja sina resurser bäst.
- EU och Sverige har god möjlighet att exportera klimatsmarta produkter och tjänster som solcellsteknik, fordon, träprodukter, biogasproduktion, biodrivmedel, liksom klimatsmarta livsmedel och förpackningar. En tillväxt på dessa områden skapar inte bara klimatnytta utan arbetstillfällen över hela unionen.
- En långsiktig och stabil klimatpolitik är grundförutsättningen för att lyckas i EU och i Sverige. Vi behöver bygga marknad långsamt och säkert för både bioenergi och nya biomaterial som t ex textilier. Nya handelsvägar behöver skapas.

Biomassaproduktionen behöver öka

- Europakommissionen presenterar sju strategiska områden för att nå klimatneutralitet, där bioekonomi och ökad kolinbindning i skog och mark är ett av dem. LRF konstaterar att alla olika byggstenar kommer att behövas för att nå nettonollutsläpp men biomassa är en central del i för att åstadkomma omställning och en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.
- Sedan 1990 har Europas jordbrukare lyckats minska utsläppen med mer än 20 procent och samtidigt öka produktionen. Det finns stora möjligheter inom EU att producera mer mat, foder och fiber på ett resurseffektivt sätt. Europa har visat att det går att öka produktionen samtidigt som utsläppen minskar. Att upprätthålla en hög och konstant tillväxt av de europeiska skogarna genom aktiv hållbar skogsskötsel är en nyckel i klimatarbetet.

- Genom att nyttja svenska skogens tillväxt får vi en kolsänka i samhället, men det ger också arbetstillfällen både i skogen, på landsbygden och i tätort. Ett kollager i stående skog innebär en stor risk, då det inbundna kolet kan frigöras vid skador, vilket exempelvis skedde vid stormen Gudrun 2005 liksom vid de stora skogsbränderna 2014 och 2018. Däremot kan kolsänkan i samhället öka.
- Sverige har även en stor andel outnyttjad åker, som i normala fall ligger för fåfot. Under den extremt heta sommaren 2018 användes den marken för foder, men den kan annars användas för andra ändamål. Den unika styrkan för Sverige ligger i att kunna kombinera skogs- och åkermark för bioekonomin.
- LRF välkomnar insikten att jord och skogsbrukare är de viktigaste aktörerna för att uppnå resultat. LRF vill i det sammanhanget påpeka att potentialen i en ökad produktion av biomassa inom EU sannolikt har underskattats. Hur mycket som sedan kan realiseras beror givetvis på en mängd omständigheter. Det är avgörande hur jord- och skogsägarna väljer att agera. I dag finns det drygt 71 000 lantbruk i Sverige och 177 400 svenskar håller på med jordbruk, antingen på heltid eller på deltid. Lägg därtill att det finns 320 000 familjeskogsbrukare i Sverige som står för 60 procent av skogstillväxten, och 60 procent av avverkningsvolymen.
- Synen på Europas djurhållning är för smal i rapporten. LRF menar att de positiva effekter som Europas djurhållning har på marken och landsbygden behöver bejakas. Inte heller tar rapporten hänsyn till utsläpp från importerade livsmedel som sker i länder utanför Europa och som har mindre stränga miljö- och klimatregler. Den europeiska djuruppfödningen är en av de mest effektiva i världen och förtjänar mer erkännande för bidraget till Europas livsmedelsförsörjning.

Långsiktiga generella styrmedel

- Det viktigaste är att minska de antropogena koldioxidutsläppen snabbt. Detta måste genomsyra val av åtgärder och styrmedel. Långsiktigt generella styrmedel som koldioxidprissättning ger möjlighet för marknaden att kostnadseffektivt nå stor klimatnytta.

- Det är bra att strategin pekar på hur beroende vi är av att resten av världen gör åtaganden i någorlunda samma takt. Internationella båt- och flygtransporter bör inkluderas i prissättning av kol, samtidigt som statsstödsreglerna inom EU bör ses över. När den nationella beskattningen används som ett verktyg i de nationella valen kan det vara svårt att nå fram till En ren jord åt alla.
- Bioenergi står för 60 procent av den förnybara energin i EU och har en viktig roll för att nå strategins målsättning. Elektrifieringen kommer öka i betydelse och strategins förslag om el och vätgas med mera för fordon kommer också att behövas tillsammans med bioenergi. Det är olyckligt att EU valt att sätta tak på första generationens biodrivmedel. LRF menar att det är viktigt att olika typer av förnybart inte ställs emot varandra. Alla olika förnybara energi- och materialkällor behövs och de scenarier och byggstenar som strategin presenterar visar att vi behöver kombinera allt för att nå visionen om nettonollutsläpp 2050. Tyvärr kommer ingen att investera i produktion av biodrivmedel eller bioraffinaderier om inte behoven av dessa tydligt uttalas.
- Konsumtionsfrågan kommer lätt i fokus, men vi vill lyfta att förslagen att använda grön offentlig upphandling och livscykelanalyser för att minska klimatavtrycken. Dock ser vi från LRF idag oroande på det långtgående förslag som cirkulerar gällande taxonomin för EUs hållbara finanser. Det är inte rimligt att EU inte litar på det väl fungerande regelverk som redan finns inom energi- och miljöområdet. LRF vill även påtala att hållbar finansiering måste vara framåtblickande.
- Samtidigt vill vi varna för politisk klåfingrighet när det gäller frågor om kretslopp som marknaden kan lösa själv. Biomassa kan återanvändas och återvinnas, ofta i flera led, och har en stor potential att leverera allt från byggnadsmaterial, pappersmassa, kemikalieråvaror till energi med mycket låg klimatbelastning.

Mer Fol och ökad kompetens behövs

- För att möta framtidens utmaningar och efterfrågan ser vi att forsknings- och utvecklingsinsatser kommer att krävas inom ett flertal områden, från jord- och skogsbruk till industrier och olika typer av bioraffinaderier.

- Det är bra att kompetensförsörjning lyfts i strategin då större insatser för både utbildning och vidareutbildning kommer vara avgörande för att lyckas.
- EU som en innovationsunion har satsat på innovation i det senaste sjuårsprogrammet för FoI. För jordbruk är det viktigt att komma ihåg att företagen är utpräglade SME med små möjligheter att avsätta tid och pengar för egen innovation av alla de slag. Det krävs alltså andra och förmodligen större insatser för att få med dessa SME i innovationssatsningar jämfört med större företag.
- Riskkapital blir sedan oerhört viktigt för att bära innovationen ut till marknaden. Vikten av långsiktiga satsningar som styr investeringar i rätt riktning har länge efterlysts av lantbrukssektorn och skogsnäringen, särskilt om de är samordnade på EU-nivå.

LRF gör bedömningen att klimatfrågan är akut och vi behöver därför agera för att få största möjliga globala klimatnytta. Utan att beakta utsläpp från konsumtion och import, samt klimatnyttan med export av klimatsmarta produkter från Sverige kan de globala utsläppen komma att öka och målet i Parisavtalet missas. Det är inte ett alternativ. Vi behöver agera kraftfullt och tillsammans! Strategin utgör ett bra grunddokument.

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

Magnus Kindbom
Skogsdirektör, LRF Skogsägarna

Hilda Runsten
Enhetschef energi & miljö